

Rezime izvještaja guvernera – decembar 2020.

U Izvještaju guvernera za decembar 2020. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2020. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u decembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2020. godinu.

Prema podacima MONSTAT-a realna stopa rasta BDP-a Crne Gore u 2019. godini, iznosi 4,1%. U prvom kvartalu 2020. godine, prema preliminarnim podacima Monstata, ostvarena je realna stopa rasta od 2,6%, u drugom -20,3%, u trećem -26,9%, a u četvrtom -7,5% u odnosu na isti kvartal 2019. godine.

Potrošačke cijene su u decembru 2020. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,1%, a u odnosu na decembar prethodne godine manje za 0,9%.

Industrijska proizvodnja je u 2020. godini ostvarila pad od 0,9%, u odnosu na 2019. godinu. Pad proizvodnje je ostvaren u sektoru prerađivačke industrije (-0,5%) i sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-3,8%), dok je u sektoru vađenja ruda i kamena ostvaren rast od 7,2%.

Broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u ukupnom smještaju, u 2020. godini iznosio je 444.065 što je za 83,2% manje u odnosu na prethodnu godinu. Ukupno je ostvareno 2.587.255 noćenja, što je za 82,1% manje nego u 2019. godini.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u 2020. godini, u odnosu na 2019. bilježi značajan pad u svim vidovima saobraćaja: u željezničkom za 52%, drumskom za 64,9% i prevozu putnika na aerodromima 80,3%.

U šumarstvu je u 2020. godini proizvedeno ukupno 280.175 m³ šumskih sortimenata, što je za 8,2% više nego u istom periodu 2019. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u 2020. godini zabilježilo pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 5,6% i pad efektivnih časova rada od 3,2% u odnosu na 2019. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u decembru 2020. godine iznosio je 160.978 lica, što je za 1,8% manje u odnosu na prethodni mjesec, i za 18,9% u odnosu na

decembar 2019. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u decembru 2020. godine iznosio 47.509, što predstavlja rast od 1% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na decembar 2019. godine rast od 26,3%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 31. 12. 2020. godine, bio je 50.133 od kojih je 15.167 ili 30,3% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 0,2%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2019. godine rast iznosio 3,9%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju decembra 2020. godine iznosio 745,5 miliona eura, i bio je veći za 6,4% na mjesečnom nivou, a na godišnjem nivou 21%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31. 12. 2020. godine (15.167) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.584 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 89.311.472,37 eura što čini 12% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 13.583 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 656.203.727,77 eura, što čini 88% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 12. 2020. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,07% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 22,7% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 43,6% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju decembra 2020. iznosila je 4,59 mlrd. eura, što predstavlja pad na godišnjem nivou za 17,5 miliona eura, ili 0,4%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju decembra 2020. godine iznosili 3.159,2 miliona eura i ostvarili su pad od 2,7% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na decembar prethodne godine ostvarili rast od 3,2%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 73,5% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u decembru 2020. godine iznosili su 3.372,9 miliona eura, i zabilježili su mjesečni rast od 0,2%, dok u odnosu na decembar 2019. godine bilježe pad od 3%. Ukupan kapital banaka na kraju decembra 2020. godine iznosio je 586,7 miliona eura, i manji je u odnosu na prethodni mjesec za 6,3%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine niži za 1,9%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom preko 30 dana (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju decembra 2020. godine iznosili su 168,7 miliona eura i u

odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 21,8%, dok u odnosu na decembar 2019. godine bilježe rast od 45,5%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju decembra 2020. godine iznosili su 172,1 milion eura i činili su 5,5% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 10,4%, dok su na godišnjem nivou bili veći za 19%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju decembra 2020. godine iznosila je 5,84%, i bila je za 0,02 p.p. viša u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2019. godine zabilježila pad od 0,17 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u decembru 2020. godine iznosila je 5,16%, što predstavlja rast od 0,02 p.p. na mjesečnom nivou i pad od 0,86 p.p. u odnosu na decembar 2019. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,40% na kraju decembra 2020. godine i bila je za 0,01 p.p. viša u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2019. godine ostvarila pad od 0,01 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 179,4 miliona eura na kraju decembra 2020. godine, i bilježi rast 1,5 miliona eura ili 0,8% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine manja za 80,7 miliona eura ili 31%. Tokom decembra 2020. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 51,4%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 48,6%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 93,7 miliona eura u 2020. godini. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (78,9%), dok se ostatak odnosi na premije životnog osiguranja (21,1%).

Ostvareni promet tokom 2020. godine iznosio je 31,4 miliona eura, isti je ostvaren kroz 1.762 transakcije i bilježi pad od 90,1% u odnosu na promet ostvaren tokom prethodne godine. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 12. 2020. godine iznosila je 3.177,7 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,6%, dok na godišnjem nivou bilježi pad od 8%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju decembra 2020. godine bila 10.328,64 indeksnih poena, bilježi rast od 4,9% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je na godišnjem nivou zabilježio pad od 9,4%. Indeks MNSE10 iznosio je 712,83 indeksnih poena i bilježi rast od 12,6% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na decembar prethodne godine zabilježio pad od 8,3%.

Izvorni prihodi budžeta u 2020. godini, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 1,64 milijarde eura i bili su niži od planiranih za 3,9%, a u odnosu na prethodnu godinu za 13,1%. Budžetski rashodi iznosili

su 2,06 milijardi eura i bili su viši za 1,6% u odnosu na 2019. godinu, a u poređenju sa planiranim za 1%. Budžetski deficit iznosio je 422,6 miliona eura ili 10,1% BDP-a (4.193,2 miliona eura – MONSTAT, preliminarni podaci).

Na kraju septembra 2020. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.660,3 miliona eura ili 87,3% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 570,5 miliona eura ili 13,6% BDP-a, a na spoljni dug 3.089,8 miliona eura ili 73,7% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 80,8% BDP-a.

U decembru su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće u dijelu desetog sastanka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje između Crne Gore i Evropske unije, koji se se odnosi na oblast ekonomskih i finansijskih pitanja i statistiku. Ostvareno je učešće na šestom sastanku upravnog odbora regionalnog projekta ESCB, održanom onlajn. Ostvareno je učešće na sastanku sektorske radne grupe za programiranje prepristupne podrške EU u sektoru Konkurentnost i inovacije.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u decembru.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.